

Nauwe-kamerhoekglaucoom & primair open-kamerhoekglaucoom: middelen met glucocorticoïde werking, per inhalatie/nasaal

1640

IOP: intraocular pressure; oogdruk.

NKG: nauwe-kamerhoekglaucoom.

POAG: primary open angle glaucoma: open-kamerhoekglaucoom.

OR: odds-ratio.

Bron	Bewijs	Effect
ref. 1 Mitchell P et al. Inhaled corticosteroids, family history, and risk of glaucoma. Ophthalmology 1999;106:2301-6.	studie n=3654	Blue Mountains Eye Study, Sydney. Studie naar de relatie tussen het gebruik van inhalatiecorticosteroïden en stijging van de IOP en voorkomen van openhoekglaucoom. Alleen patiënten met glaucoom in de familie hebben een verhoogd risico (OR 2,6 95%-betrouwbaarheidsinterval 1,2-5,8) op stijging van de IOP of glaucoom, indien ze ooit inhalatiecorticosteroïden (dosering niet vermeld) hebben gebruikt. Indien meer dan 4 inhalaties per dag werden/worden gebruikt is de OR zelfs 6,3 (95%-betrouwbaarheidsinterval 1,0-38,6).
ref. 2 Garbe E et al. Inhaled and nasal glucocorticoids and the risks of ocular hypertension or open-angle glaucoma. JAMA 1997;277(9):722-7.	studie n=48118	Case-control studie naar de relatie tussen het gebruik van inhalatie- of nasale steroïden en het risico op oculaire hypertensie of openhoek glaucoom. Langdurige (≥ 3 maanden) toediening van hoge dosering inhalatie glucocorticoïden (≥ 1600 µg beclomethason, budesonide, triamcinolon per dag of ≥ 1500 µg flunisolide per dag) verhoogt het risico (OR 1,44 95%-betrouwbaarheidsinterval 1,01-2,06) op oculaire hypertensie (OH) of openhoekglaucoom (OKG). Huidig gebruik (laatste 14 dagen nog in gebruik) van inhalatie –en nasale steroïden (> 200 µg fluticason, flunisolide per dag of > 400 µg beclomethason, budesonide of triamcinolon per dag) geeft geen verhoogd risico op OH of OKG.
ref. 3 Jones III R et al. Corticosteroid-induced ocular hypertension and glaucoma: a brief review and update of the literature. Curr Opin Ophthalmol 2006;17:163-7.	review	Review van de literatuur over corticoïd-geïnduceerde oculaire hypertensie en glaucoom. In een studie met IVTA (20 mg) treedt bij 41% een stijging op van de IOP boven de 21 mm Hg. De IOP kan stijgen wanneer corticoïden oraal, iv, via inhalatie, lokaal (oculair of cutaan rondom oog) of perioculair worden toegediend. Stijging van de IOP bij lokale toediening treedt op binnen enkele weken, bij systemische toediening binnen jaren. Toedieningsvormen die makkelijk te staken zijn kunnen eerder worden ingezet wanneer een corticosteroid geïndiceerd is.
ref. 4 Carnahan MC et al. Ocular complications of topical, peri-ocular, and systemic corticosteroids. Durr Oin Ophthalmol 2000;11:478-83.	review	Glaucoom kan optreden door systemische (oraal, iv), lokale (oculair, cutaan) toediening en door perioculaire- of subcutane injectie van corticosteroïden. De stijging van de IOP t.g.v. corticosteroïden wordt volgens Armaly ingedeeld in verschillende klassen responders: high responders (4-6%): stijging IOP > 15 mm + IOP > 31 mm Hg. moderate responders (33%): stijging IOP 6-15 mm + IOP 20-31 mm Hg. non-responders (66%): stijging IOP < 6 mm + IOP < 20 mm Hg. Er bestaat enige relatie tussen de duur van de therapie en de tijd dat het effect optreedt, maar binnen 2-4 weken na staken therapie is de IOP genormaliseerd.
ref. 5 Registratiedossier (deel IB) Qvar (beclomethason) 17-10-05.		<u>Waarschuwing:</u> Inhalatiecorticosteroïden kunnen, vooral bij hoge en over langere periodes toegediende doses, tot systemische effecten leiden. Mogelijke systemische effecten omvatten o.a. cataract en glaucoom. Het is daarom van groot belang dat de dosis inhalatie corticosteroïden op de laagste waarde wordt ingesteld, waarbij de symptomen effectief worden bestreden.

ref. 6 Registratiedossier (deel IB) Symbicort (budesonide/formoterol) 28-04-04 e.a.* ¹		Waarschuwing: systemische effecten kunnen voorkomen, met name bij hoge doseringen gedurende langere tijd. Echter, dit soort effecten is bij inhalatiecorticosteroiden veel minder waarschijnlijk dan bij orale corticosteroiden. Mogelijke systemische bijwerkingen zijn o.a. glaucoom.
---	--	--

*¹ Nasacort (triamcinolonacetonide) 26-02-03.

Opmerkingen:

- Projectgroep:
In het algemeen geldt voor glucocorticoïden:
Hoe dichterbij het oog, hoe frequenter het gebruik en hoe sterker het steroïd, des te hoger is de kans om de oogdruk te verhogen.
Bij vernevelen dient voorkomen te worden dat het middel in aanraking komt met het oog, door op de juiste manier te vernevelen of door het afschermen van de ogen. (bv. met een zwem/zonnebankbrilletje).
- Bij glaucoom dient onderscheid gemaakt te worden in open-kamerhoekglaucoom en nauwe-kamerhoekglaucoom. Bij open-kamerhoekglaucoom wordt een verhoging van de oogdruk veroorzaakt door een belemmering van de afvoer van kamerwater ter hoogte van het trabekelsysteem en bij nauwe-kamerhoekglaucoom door afsluiting van de oogkamerhoek.

Risicofactoren	NKG: hogere leeftijd, positieve familieanamnese, ondiepe voorste oogkamer, nauwe ooghoek, hyperopie (verziendheid), vrouwelijk geslacht (bij blanke ras), Aziaten, Chinezen en Eskimo's. (projectgroep) POKG: verhoogde oogdruk, hogere leeftijd, positieve familieanamnese, myopie (bijziendheid) en mensen van negroïde ras. (projectgroep)
Incidentie	-

Nauwe-kamerhoekglaucoom:

	Contra-indicatie	Actie	Datum
Beslissing deskundigen			
cutaan in het gezicht	Ja	Ja	13-09-2006
nasaal	Ja	Ja	13-09-2006
oculair/perioculair	Ja	Ja	13-09-2006
per inhalatie	Ja	Ja	13-09-2006
systemisch	Ja	Ja	13-09-2006

Primair open-kamerhoekglaucoom:

	Contra-indicatie	Actie	Datum
Beslissing deskundigen			
cutaan in het gezicht	Ja	Ja	13-09-2006
nasaal	Ja	Ja	13-09-2006
oculair/perioculair	Ja	Ja	13-09-2006
per inhalatie	Ja	Ja	13-09-2006
systemisch	Ja	Ja	13-09-2006

Actie Balie	Bij eerste uitgifte: - Bij gebruik KORTER dan 3 maanden en tevens NORMALE dosering (tot 1600 mcg beclomethason of budesonide en tot 1000 mcg fluticason per dag): lever af. - Bij gebruik LANGER dan 3 maanden of bij HOGE dosering (vanaf 1600 mcg beclomethason of budesonide en vanaf 1000 mcg fluticason per dag): overleg met apotheker. Adviseer de patiënt om bij klachten van verminderd/wazig zicht of bij klachten waarbij hevige pijn aan het oog of in het gezicht, verminderd/wazig zicht, rood oog, zwelling van het oog en misselijkheid/braken optreden, direct contact op te nemen met de huisarts. Bij VERNEVELVLOEISTOF: adviseer de ogen te beschermen om contact tussen het geneesmiddel en de ogen te voorkomen. Bij vervolgitgifte: Lever af en adviseer de patiënt om bij klachten van verminderd/wazig zicht of bij optreden van acute aanval van nauwe-kamerhoekglaucoom direct contact op te nemen met de huisarts. Bij VERNEVELVLOEISTOF: adviseer de ogen te beschermen om contact tussen het geneesmiddel en de ogen te voorkomen. In het algemeen geldt: hoe dichterbij het oog, hoe frequenter het gebruik en hoe sterker het steroïd, des te hoger is de kans om de oogdruk te verhogen.
Actie Apotheker	Bij eerste uitgifte: - Bij gebruik KORTER dan 3 maanden en tevens NORMALE dosering (tot 1600 mcg beclomethason of budesonide en tot 1000 mcg fluticason per dag): lever af. - Bij gebruik LANGER dan 3 maanden of bij HOGE dosering (vanaf 1600 mcg beclomethason of budesonide en vanaf 1000 mcg fluticason per dag): lever af en informeer de oogarts over het starten met het corticosteroïd. Adviseer de patiënt om bij klachten van verminderd/wazig zicht of bij optreden van acute aanval van nauwe-kamerhoekglaucoom direct contact op te nemen met de huisarts. Bij VERNEVELVLOEISTOF: adviseer de ogen te beschermen om contact tussen het geneesmiddel en de ogen te voorkomen. Bij vervolgitgifte: Lever af en adviseer de patiënt om bij klachten van verminderd/wazig zicht of bij optreden van acute aanval van nauwe-kamerhoekglaucoom direct contact op te nemen met de huisarts. Bij VERNEVELVLOEISTOF: adviseer de ogen te beschermen om contact tussen het geneesmiddel en de ogen te voorkomen. In het algemeen geldt: hoe dichterbij het oog, hoe frequenter het gebruik en hoe sterker het steroïd, des te hoger is de kans om de oogdruk te verhogen.
Actie Voorschrijver	Advies: - Bij gebruik LANGER dan 3 maanden of bij HOGE dosering (vanaf 1600 mcg beclomethason of budesonide en vanaf 1000 mcg fluticason per dag): informeer de oogarts over het starten met het corticosteroïd. Adviseer de patiënt om bij klachten van verminderd/wazig zicht of bij optreden van acute aanval van nauwe-kamerhoekglaucoom direct contact op te nemen. Bij VERNEVELVLOEISTOF: adviseer de ogen te beschermen om contact tussen het geneesmiddel en de ogen te voorkomen. In het algemeen geldt: hoe dichterbij het oog, hoe frequenter het gebruik en hoe sterker het steroïd, des te hoger is de kans om de oogdruk te verhogen.
Actie Ziekenhuisapotheek	Idem als apotheker.